

การสนับสนุนจากองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของ ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ จังหวัดอุดรธานี

Organizational Support Affecting The Performance of The Surveillance and Rapid Response Team at District Level in Udon Thani Province

พรพิมล จิตธรรมมา ส.ม. (บริหารสาธารณสุข)*

Pornpimon Chitthamma M.P.H. (Public Health Administration)*

ชนะพล ศรีฤชา ปร.ด. (สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)**

Chanaphol Sriruecha Ph.D. (Medical and Health Social Science)**

*โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแวงใหญ่

* Nongwangyai Sub district health promotion hospital

** คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**The faculty of Public Health, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Analytic Study) เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคล และการสนับสนุนจากองค์การ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอในจังหวัดอุดรธานี กลุ่มประชากรคือผู้ที่มีคำสั่งในทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ทำการสุ่มแบบชั้นภูมิได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน และสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างจำนวน 10 คน ใช้แบบสอบถามที่วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช 0.97 และแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 17 มีนาคม – 30 เมษายน 2557 นำเสนอด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ 55.7 มีอายุเฉลี่ย 37.51 ปี (S.D.= 9.96) สถานภาพการสมรสร้อยละ 59.3 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 77.9 มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 44.3 (S.D.=11,767.69) ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขร้อยละ 52.1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านระบาดวิทยา <9 ปีร้อยละ 55.7 ผ่านการฝึกอบรมด้านระบาดวิทยาร้อยละ 79.3 และมีบทบาทเป็นผู้ร่วมทีมร้อยละ 67.9 ส่วนระดับการสนับสนุนจากองค์การและการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.70 (S.D.=0.50) และ 3.91 (S.D.=0.45) ระดับความสัมพันธ์ของคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่าการฝึกอบรมด้านระบาดวิทยา มีความสัมพันธ์ระดับต่ำกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.188$, $p\text{-value}=0.028$) ส่วนการสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ระดับมากกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.712$, $p\text{-value}<0.001$) ตัวแปรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ จังหวัดอุดรธานี คือ การสนับสนุนจากองค์กรด้านการบริหารจัดการและด้านเวลา สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ จังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 55.8

คำสำคัญ: มาตรฐานทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ การสนับสนุนจากองค์การ

Abstract

This research is a cross-sectional analytic study aimed to study individual characteristics and organizational supports that affecting the performance of The Surveillance and Rapid Response Team at district level in Udon Thani province. The target population was the leaders of The Surveillance and Rapid Response Team at district level. One hundred and forty samples were achieved by stratified random sampling. Ten people were structurally interviewed by questionnaires designed to analyze the cronbach α -coefficient of 0.97. Data were collected between March 17 – May 30, 2014. Descriptive and inferential statistics were utilized.

Results revealed that samples were male for 55.7% with an average age of 37.51 years (S.D. = 9.96). Moreover, a percentage of 59.3 % was married, 77.9 graduated a bachelor degree, 44.3% (S.D. = 11,767.69) had an income ranged from 13,001 – 30,000 baht, 52.1% worked as public health technical officer, 55.7% had less than 9 years experience in epidemiologic field, 79.3 % passed a training in epidemiology, and 67.9 % had an important role in the team. In overall, for the level of the organizational supports and standard performance of The Surveillance and Rapid Response Team at district level in Udon Thani province, found that the level was high with an average of 3.70 (S.D.=0.50) and 3.91 (S.D.=0.45). The result from the study of correlations of individual characteristics indicated a low level of correlation for trainings in epidemiology and the standard performance of The Surveillance and Rapid Response Team, with a statistic significance ($r=0.188$, $p\text{-value}=0.028$). Likewise, a high level of correlation was found for the correlations of organizational supports and the standard performance of The Surveillance and Rapid Response Team, also with a statistic significance ($r=0.712$, $p\text{-value}<0.001$). A variable that influence the standard performance of The Surveillance and Rapid Response Team at district level in Udon Thani was the organizational supports for the administration and time management, which can predict the standard performance of The Surveillance and Rapid Response Team at district level in Udon Thani at the percentage of 55.8

Keywords: Standard of The Surveillance and Rapid Response Team, Organizational supports

บทนำ

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (Surveillance and rapid response team: SRRT) มีภารกิจในการเฝ้าระวังโรคติดต่อ ตรวจจับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข การสอบสวนโรคอย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุมโรคฉุกเฉิน (ขั้นต้น) แลกเปลี่ยนข้อมูลเฝ้าระวังโรค ตลอดจนร่วมมือกับประเทศต่างๆ ในการเฝ้าระวังและตรวจจับการระบาด โดยในปี พ.ศ. 2548 ได้เริ่มมีการจัดตั้งทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วในระดับอำเภอ เขต และส่วนกลาง ด้วยความแตกต่างของหน่วยงานจึงได้มีการกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน⁽¹⁾

โดยมีข้อกำหนดของกฎอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 หรือ International Health Regulations 2005 (IHR 2005) ที่มีสถานะเป็นสนธิสัญญาและเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การอนามัยโลกในการตรวจจับการระบาดของโรคหรือภัยคุกคามด้านสุขภาพ การวางมาตรการป้องกัน เฝ้าระวัง ควบคุมโรคและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ โดยหลักเสี่ยงและลดผลกระทบต่อการเดินทางและการขนส่งระหว่างประเทศที่อาจจะเกิดขึ้นในประเทศที่เป็นสมาชิก⁽²⁾ จนกระทั่งปี 2554 ได้มีนโยบายอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็งแบบยั่งยืนที่มีการบูรณาการทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการแก้ไขปัญหาโรคและภัยสุขภาพ

กรอบนโยบายการดำเนินงานของกรมควบคุมโรคที่จะพัฒนางานเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว ควบคู่ไปกับอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็ง และการพัฒนาระบบสุขภาพระดับอำเภอซึ่งเป็นตัวชี้วัดในด้านคุณภาพเชิงบูรณาการ⁽³⁾ รวมทั้งในปี 2558 ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (Asean Community) ที่จะมีการเปิดกว้างทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และด้านสังคม-วัฒนธรรม การมีระบบการควบคุมโรคที่เข้มแข็งจึงมีความสำคัญยิ่งต่อภูมิภาคอาเซียนที่จะช่วยลดความสูญเสียทั้งการเจ็บป่วยและด้านเศรษฐกิจลงได้⁽⁴⁾ การปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ มี 4 องค์ประกอบ 13 ตัวชี้วัด⁽¹⁾ ซึ่งการปฏิบัติงานจะสำเร็จหรือไม่ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งเซอร์มาฮอรัน และคณะ⁽⁵⁾ ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะส่วนบุคคล 2) ความพยายามในการทำงานหรือมีแรงจูงใจที่มากพอที่จะมาผลักดันให้เกิดความพยายามในการทำงาน และ 3) การสนับสนุนจากองค์กร ในเรื่องของการสนับสนุนจากองค์กรนั้น ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านบุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ (Materials) และการจัดการที่ดี (Management)⁽⁶⁾ ขวัญกำลังใจในการทำงาน (Morale) และเวลาในการปฏิบัติงาน (Time)⁽⁷⁾ สอดคล้องกับจากการศึกษาการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในภาพรวมการสนับสนุนจากองค์กรและผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย 3.76 (S.D.=0.73) และ 3.91 (S.D.=0.76) ส่วนการสนับสนุนจากองค์กรด้านวัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากร สามารถที่จะร่วมพยากรณ์ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฯ ได้ร้อยละ 64.90⁽⁸⁾

ในจังหวัดอุดรธานี โดยกลุ่มงานควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ได้มีการอบรมทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบัน ปี 2557 ทั้งนี้ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอจะเป็นผู้ที่สนับสนุนวิชาการและออกปฏิบัติงานร่วมกับทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับตำบล

และนำมารายงานผลในคณะกรรมการควบคุมโรคและภัยสุขภาพระดับอำเภอ ทั้งนี้จากการประเมินผลรอบแรกเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2556 จาก 20 อำเภอ พบว่ามี 5 อำเภอที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งปัญหาหลักๆ ที่พบ คือ คำสั่งทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วไม่เป็นปัจจุบัน การกำหนดนิยามการสอบสวนที่ไม่ถูกต้อง การเขียนรายงานการสอบสวนเบื้องต้นและรายงานฉบับสมบูรณ์ไม่สามารถรายงานได้ตามกำหนดและขาดคุณภาพ⁽⁹⁾ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงคุณลักษณะส่วนบุคคลและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอจังหวัดอุดรธานีเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปประยุกต์และพัฒนาทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วให้มีศักยภาพ ตอบสนองความต้องการ ความทันเวลาในการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและเกิดผลดีต่อสุขภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคล และการสนับสนุนจากองค์กร ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอในจังหวัดอุดรธานี

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ หมายถึง บุคลากรที่มีคำสั่งแต่งตั้งในคณะกรรมการควบคุมโรคและภัยสุขภาพระดับอำเภอ ในบทบาททีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอประกอบด้วย หัวหน้าทีม แกนหลักของทีมและผู้ร่วมทีม

การปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ หมายถึง การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประเมินทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ซึ่งมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ 13 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ด้านความเป็นทีม ด้านความพร้อม ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานและด้านผลงานที่มีคุณภาพ มีข้อคำถามทั้งสิ้น 59 ข้อ คำถามเป็นแบบ

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) มีระดับการวัดเป็นช่วงสเกล (Interval Scale) แปลผลโดยการจัดระดับ 5 ระดับซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย

การสนับสนุนจากองค์กร หมายถึง การสนับสนุนของหน่วยงานที่บุคลากรในทีมสังกัดคือ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน เฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอให้สำเร็จ ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ ขวัญกำลังใจ และเวลา แบ่งออกเป็น 6 หมวดๆ ละ 5 ข้อรวมทั้งสิ้น 30 ข้อ คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีคำตอบให้เลือกตอบ 5 ระดับ (5, 4, 3, 2, 1) ระดับการวัดเป็นช่วงสเกลการแปลผลโดยการจัดระดับ 5 ระดับซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย

คุณลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรในทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพการสมรส รายได้ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ และการฝึกอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Analytic Study) ที่ศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอในจังหวัดอุดรธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ สมาชิกทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานี ที่มีรายชื่อในปีงบประมาณ 2555 จำนวน 20 อำเภอ รวม 200 คน ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าทีม 20 คน แกนหลักของทีม 60 คน และผู้ร่วมทีม 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานี คำนวณโดย

ใช้สูตร Nunnally and Bernstein (จากสูตร $n = 10 \times \text{Independent Variables}$) จำนวน 140 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ⁽¹⁰⁾ โดยแยกเป็นกลุ่มหัวหน้าทีม (20/14 คน) แกนหลักของทีม (60/42 คน) และผู้ร่วมทีม (120/84 คน) คัดอัตราส่วนตามแต่ละกลุ่มและสุ่มอย่างง่ายโดยการจับออกและจับเข้าในกรณีแบบสอบถามไม่กลับมาตามระยะเวลาส่งแบบสอบถามแยกรายอำเภอ และกลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน โดยเลือกกลุ่มจากผู้ที่ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าทีม (1) แกนหลักของทีม (3) และผู้ร่วมทีม (6)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 2 ชุด คือ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สร้างขึ้น จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการปฏิบัติงานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอในจังหวัดอุดรธานี โดยให้สอดคล้องกับตัวแปรแต่ละตัว ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษา ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.97 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 17 มีนาคม - 30 เมษายน 2557

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนาอธิบายข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลโดยการแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติอนุมานใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ทั้งนี้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีระดับการวัดเป็นนามสเกล ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งการฝึกอบรม และบทบาทในทีมทำการเปลี่ยนให้สามารถวิเคราะห์ได้โดยการทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) และกำหนดค่าตัวแปรที่สนใจให้มีค่าเท่ากับ 1 และค่าตัวแปรที่ไม่สนใจให้มีค่าเท่ากับ 0 สำหรับการแปลผลระดับการสนับสนุนจากองค์กรและการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย⁽¹⁰⁾ ดังนี้

มากที่สุด หมายถึงค่าคะแนนระหว่าง 4.50–5.00

มาก หมายถึงค่าคะแนนระหว่าง 3.50–4.49

ปานกลาง หมายถึงค่าคะแนนระหว่าง 2.50–3.49

น้อย หมายถึงค่าคะแนนระหว่าง 1.50–2.49

น้อยที่สุด หมายถึงค่าคะแนนระหว่าง 1.0 –1.49

สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ใช้เกณฑ์ของ Elifson Kirk W. มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1 แบ่งระดับ (11) ดังนี้

$r = 0$ หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์

$r = \pm 0.01$ ถึง ± 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำ

$r = \pm 0.31$ ถึง ± 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์

ปานกลาง

$r = \pm 0.71$ ถึง ± 0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง

$r = \pm 1$ หมายถึง มีความสัมพันธ์สูงมาก

หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามทีละคู่ใช้ stepwise multiple regression analysis ทาปัจจัยของตัวแปรต้นที่มีผลต่อตัวแปรตามกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานี พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย (55.7%) มีอายุอยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี (30.7%) เฉลี่ย 37.51 ปี (S.D.=9.96) อายุต่ำสุด 21 ปี และสูงสุด 57 ปี สถานภาพสมรส (59.3%) การศึกษาสำเร็จระดับปริญญาตรี (77.9%) มีรายได้ 15,001–30,000 บาท (44.3%) ค่าเฉลี่ย 25,115.81 บาท (S.D.=11,767.6) น้อยที่สุด 9,500 บาท มากที่สุด 80,000 บาท ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข (52.1%) ปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (65.0%) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านระบาดวิทยา < 9 ปี (55.7%) ค่าเฉลี่ย 9.93 (S.D.=8.49) โดยมีระยะเวลาต่ำสุด 1 ปี มากที่สุด 34 ปี เคยผ่านการฝึกอบรมด้านระบาดวิทยา (79.3%) และบทบาทในทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วคือผู้ร่วมทีม (67.9%)

2. ระดับการสนับสนุนจากองค์การของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานี พบว่าระดับการสนับสนุนจากองค์การในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.70 (S.D.=0.50) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการค่าเฉลี่ย 3.87 (S.D.=0.53) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการวางแผนในเรื่องของการกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานค่าเฉลี่ย 3.94 (S.D.=0.61) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือภัยสุขภาพที่เกิดขึ้นค่าเฉลี่ย 3.76 (S.D.=0.77) การสนับสนุนด้านบุคลากรค่าเฉลี่ย 3.82 (S.D.=0.61) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือองค์การมีการจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วอย่างเพียงพอค่าเฉลี่ย 3.86 (S.D.=0.75) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับปริมาณงานเฝ้าระวังสอบสวนโรคระดับอำเภอค่าเฉลี่ย 3.77 (S.D.=0.77) ส่วนปัจจัยที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือด้านงบประมาณค่าเฉลี่ย 3.55 (S.D.=0.58) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือองค์การสนับสนุนการจัดทำแผนงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอค่าเฉลี่ย 3.61 (S.D.=0.78) น้อยที่สุดคือการเบิกจ่ายงบประมาณทันต่อการใช้ตามสถานการณ์มีการสนับสนุนอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 3.44 (S.D.=0.75) รายละเอียดตามตารางที่ 1

3. ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานี พบว่าระดับการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.91 (S.D.=0.45) โดยพบว่าด้านความเป็นทีมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.01 (S.D.=0.54) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการจัดตั้งทีมการจัดทำคำสั่งของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว การระบุโครงสร้างภายในทีมงาน และการมอบหมายหน้าที่ค่าเฉลี่ย 4.27 (S.D.=0.60) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือทีมมีศักยภาพด้านการ

บริหารทีมงานอันประกอบด้วยความพร้อมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ หัวหน้าทีมมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทีมทุกขั้นตอน ทีมเข้าร่วมปฏิบัติงานกรณีเกิดภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขและการสร้างขวัญกำลังใจให้กับสมาชิกค่าเฉลี่ย 3.89 (S.D.=0.59) ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย = 3.98 (S.D. =0.49) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการควบคุมโรคขั้นต้นประกอบด้วยการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อและอันตรายจากการสอบสวนโรค การสื่อสารในชุมชนเพื่อขอความร่วมมือควบคุมการระบาด การควบคุมการระบาดจากแหล่งโรคร่วมกับการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม การประเมินสถานการณ์โรค การดำเนินการป้องกันกลุ่มเสี่ยงสูงค่าเฉลี่ย 4.02 (S.D.=0.53) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ คือการสอบสวนโรคและภัยสุขภาพ

ประกอบด้วย มีเกณฑ์ในการออกสอบสวน ควบคุมการระบาด การคัดกรองผู้ป่วยและผู้สัมผัส การรวบรวมข้อมูลทางระบาดวิทยาครบถ้วน และการเก็บสิ่งส่งตรวจค่าเฉลี่ย 3.93 (S.D.=0.54) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือด้านผลงานค่าเฉลี่ย 3.83 (S.D.=0.52) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือการแจ้งเตือนและรายงานเหตุการณ์ทันเวลา โดยในพื้นที่ภายใน 24 ชั่วโมง พร้อมทั้งมีการตรวจสอบยืนยันและประเมินสถานการณ์ภายใน 48 ชั่วโมงค่าเฉลี่ย 3.91 (S.D.=0.65) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ คือคุณภาพในการเขียนรายงานการสอบสวนโรคไม่ว่าจะเป็นข้อเสนอแนะ การสอบสวนโรคภายใน 48 ชั่วโมงพร้อมทั้งการเขียนสอบสวนโรคฉบับสมบูรณ์ค่าเฉลี่ย 3.88 (S.D.=0.66) รายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการสนับสนุนจากองค์การในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ จังหวัดอุดรธานี (n=140)

ปัจจัยการสนับสนุนจากองค์การ	Mean	S.D.	การแปลผลระดับ
1. ด้านบุคลากร	3.82	0.61	มาก
2. ด้านงบประมาณ	3.55	0.58	มาก
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์	3.70	0.59	มาก
4. ด้านการบริหาร	3.87	0.56	มาก
5. ด้านขวัญกำลังใจ	3.59	0.70	มาก
6. ด้านเวลา	3.66	0.60	มาก
โดยรวม	3.70	0.50	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานี (n=140)

มาตรฐานทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ	Mean	S.D.	การแปลผลระดับ
1. ด้านความเป็นทีม	4.01	0.54	มาก
2. ด้านความพร้อม	3.83	0.55	มาก
3. ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน	3.98	0.49	มาก
4. ด้านผลงาน	3.83	0.52	มาก
โดยรวม	3.91	0.46	มาก

4. คุณลักษณะส่วนบุคคลและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานี

คุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่าการฝึกอบรมด้านระบาดวิทยา มีความสัมพันธ์ระดับต่ำทางบวกกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.188$, $p\text{-value}=0.028$) ส่วน เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ตำแหน่ง ประสบการณ์และบทบาทในทีม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ จังหวัดอุดรธานี ที่ระดับนัยสำคัญที่กำหนด ($p\text{-value}=0.05$)

ปัจจัยสนับสนุนจากองค์กรโดยรวม มีความสัมพันธ์ระดับสูงทางบวกกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.721$, $p\text{-value}<0.001$) โดยด้านการสนับสนุนด้านบริหารจัดการ

($r=0.725$, $p\text{-value}<0.001$) มีความสัมพันธ์ระดับมากทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านเวลา ($r=0.654$, $p\text{-value}<0.001$) ด้านขวัญกำลังใจ ($r=0.576$, $p\text{-value}<0.001$) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($r=0.577$, $p\text{-value}<0.001$) ด้านบุคลากร ($r=0.573$, $p\text{-value}<0.001$) และด้านงบประมาณ ($r=0.443$, $p\text{-value}<0.001$) มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายละเอียดตามตารางที่ 3

5. คุณลักษณะส่วนบุคคล และการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ จังหวัดอุดรธานี คือ การสนับสนุนจากองค์กรด้านการบริหารจัดการและด้านเวลา ($p\text{-value}<0.001$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.005 โดยมีการคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการพหุคูณความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ได้ร้อยละ 55.8 ตามตารางที่ 4

แทนค่าในสมการได้ดังนี้

$$Y = 1.50 + 0.433 (\text{ปัจจัยสนับสนุนจากองค์การด้านการบริหารจัดการ}) + 0.200 (\text{ปัจจัยด้านเวลา})$$

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) ค่าระดับนัยสำคัญระหว่างตัวแปรอิสระกับความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ จังหวัดอุดรธานี (n=140)

ตัวแปร	r	p-value	ระดับความสัมพันธ์
1. คุณลักษณะส่วนบุคคล			
การฝึกอบรมด้านระบาดวิทยา	0.188*	0.028	ระดับต่ำ
เพศ	- 0.011	0.987	ไม่มี
อายุ	0.056	0.515	ไม่มี
สถานภาพการสมรส	0.006	0.940	ไม่มี
ระดับการศึกษา	0.102	0.229	ไม่มี
รายได้	0.003	0.701	ไม่มี
ตำแหน่ง	0.081	0.341	ไม่มี
ประสบการณ์ด้านระบาดวิทยา	0.150	0.078	ไม่มี
บทบาทในทีม	0.102	0.231	ไม่มี
2. ปัจจัยสนับสนุนจากองค์กร			
ด้านการบริหารจัดการ	0.725**	<0.001	ระดับสูง
ด้านเวลา	0.654**	<0.001	ระดับปานกลาง
ด้านวัสดุอุปกรณ์	0.577**	<0.001	ระดับปานกลาง
ด้านขวัญกำลังใจ	0.576**	<0.001	ระดับปานกลาง
ด้านบุคลากร	0.573**	<0.001	ระดับปานกลาง
ด้านงบประมาณ	0.443**	<0.001	ระดับปานกลาง
โดยรวมปัจจัยสนับสนุนจากองค์กร	0.721**	<0.001	ระดับสูง

** ค่าระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.01 * ค่าระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.05

ตารางที่ 4 ค่าสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ จังหวัดอุดรธานี

ตัวแปร	B	Beta	t	R	R ²	95 %CI
การสนับสนุนจากองค์กร ด้านการบริหารจัดการ	0.433	0.533	6.275	0.726	0.527	0.296-0.569
การสนับสนุนจากองค์กรด้านเวลา	0.200	0.262	3.085	0.747	0.558	0.072-0.328

ค่าคงที่=1.50, F=85.31, p-value <0.001, Adjusted R²=0.552

5. ผลการสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างการสนับสนุนจากองค์กรและการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอในจังหวัดอุดรธานี พบว่าการสนับสนุนจากองค์กรทั้ง 6 ด้านมีความสอดคล้องกับปัจจัยรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยในการสนับสนุนจากองค์กรคือการบริหารจัดการอันประกอบด้วย มีคำสั่งแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนแต่ไม่มีความต่อเนื่องของการดำเนินงานและกระบวนการทำงานไม่เป็นไปตามระบบที่วางไว้ ส่วนด้านบุคลากรคือบุคลากรขาดการพัฒนาศักยภาพทางด้านระบาดวิทยา การขยายเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของทีม ซึ่งผู้ปฏิบัติหน้าที่แกนนำของทีมต้องมีความคล่องตัวและเชี่ยวชาญทั้งด้านทักษะความรู้และการประสานงาน ส่วนด้านงบประมาณองค์กรควรสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสมและประสานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในพื้นที่ให้เห็นความสำคัญของงานพร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเวชภัณฑ์และอุปกรณ์เก็บส่งตรวจ ด้านเวลาทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วต้องสามารถติดต่อได้ตลอดเวลาตลอด 24 ชม. เพื่อรับแจ้งข่าวการระบาดในพื้นที่ซึ่งก็มีผลกระทบในชีวิตประจำวันของผู้ปฏิบัติงานทุกคนต้องจัดลำดับความสำคัญของงานและมีมติร่วมกันเพื่อให้การทำงานมีความคล่องตัวส่วนในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอนั้นด้านความเป็นทีมมีการจัดทำคำสั่งและแจ้งบทบาทหน้าที่ทีมให้ชัดเจน ผู้ปฏิบัติทุกระดับต้องให้ความสำคัญส่งเสริมสนับสนุนให้ทีมมีศักยภาพตามเกณฑ์โดยการสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรมตามเวทีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แจ้งช่องทางในการสื่อสารเมื่อเกิด

การระบาดของโรคที่เฝ้าระวังในพื้นที่ เช่น การจัดตั้งกลุ่มไลน์เฟสบุ๊ค ทำเนียบเบอร์โทรศัพท์ มีช่องทางประสานทีมทั้งทางโทรศัพท์ ไลน์ เฟสบุ๊ค อีเมลล์ และส่งรายละเอียดของผู้ป่วยทางอีเมลล์ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานจัดทำเกณฑ์ในการออกสอบสวนโรค โดยมีการประชุมจัดทำร่วมกันในทีมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดำเนินงานสอบสวนโรคในพื้นที่โดยเมื่อมีการระบาดของโรคในพื้นที่จะประสานให้ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วจากพร.สต. ทุกแห่งมาร่วมดำเนินการด้วยกัน และด้านผลงานระดับอำเภอมีการแจ้งเตือนทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วให้รายงานเหตุการณ์ผิดปกติทางด้านสาธารณสุขทุกสัปดาห์ ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วทุกคนควรได้รับการพัฒนาศักยภาพในการเขียนรายงานสอบสวนโรคและสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวนควบคุมโรคได้ทันเหตุการณ์เฉพาะในเหตุการณ์ระบาดของโรคสำคัญๆที่ได้รับแจ้งจากจังหวัดส่วนการสอบสวนโรคที่เกิดจากการเฝ้าระวังในพื้นที่ซึ่งไม่มีประสิทธิภาพดีนัก ผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วอยู่ในระดับพื้นฐาน

สรุปและอภิปรายผล

คุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่าการฝึกอบรมด้านระบาดวิทยา มีความสัมพันธ์ระดับต่ำกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.188$, $p\text{-value}=0.028$) ส่วน เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ตำแหน่ง ประสบการณ์และบทบาท

ในที่นี้ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานี ที่ระดับนัยสำคัญที่กำหนด ($p\text{-value}=0.05$) โดยการฝึกอบรมทางด้านระบาดวิทยาเป็นข้อกำหนดในมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนโรคระดับอำเภอว่าผู้ที่ปฏิบัติงานด้านนี้ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรทางด้านระบาดวิทยาทุกคน ทั้งนี้ในพื้นที่การอบรมจะเป็นการประสานเป้าหมายจากสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสูตรที่มีการพัฒนาศักยภาพแบบต่อเนื่องแต่ในระดับพื้นที่บุคลากรมีการปรับเปลี่ยนทำให้ต้องมีการอบรมหลักสูตรระบาดวิทยาขึ้นต้นทุกปี การอบรมในแต่ละอำเภอจึงเป็นการอบรมภายในไม่ได้ผ่านหลักสูตร ดังนั้นการได้รับการฝึกอบรมด้านระบาดวิทยาจึงมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอสอดคล้องกับบุญทัน สมิน้อย และประจักษ์ บัวผัน⁽¹²⁾ พบว่า การฝึกอบรมด้านระบาดวิทยา มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r=0.325$, $p\text{-value}<0.05$) ต่อการปฏิบัติงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานอนามัยพื้นที่โซนใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแตกต่างกับสมพร อุ่นคำ และประจักษ์ บัวผัน⁽¹³⁾ พบว่า จำนวนครั้งในการฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานระบาดวิทยาโรคติดต่อของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานอนามัยจังหวัดเลย

ปัจจัยสนับสนุนจากองค์การ ทั้งนี้โดยภาพรวม พบว่าการสนับสนุนจากองค์การ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.721$, $p\text{-value}<0.001$) ตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอในระดับพื้นที่ได้กำหนดเป็นเกณฑ์ชี้วัดในการพัฒนาระบบสุขภาพระดับอำเภอจึงต้องมีการบูรณาการบุคลากรและงบประมาณจากทุกภาคส่วน เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ เวชภัณฑ์ การบริหารจัดการที่ดี ทั้งในเรื่องของเวลาไม่สามารถที่จะกำหนดได้ชัดเจนแต่จะมีการปรับเปลี่ยนไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการสร้างขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้นการสนับสนุนจากองค์การด้านการบริหารจัดการต้องมีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ

รัชนิกร ฤกษ์แจทอง และชนะพล ศรีธาดา⁽⁸⁾ พบว่าภาพรวมการสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ระดับสูงทางบวกกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.812$, $p\text{-value}<0.001$) สอดคล้องกับอนัญญา ขุนศรี และประจักษ์ บัวผัน⁽¹⁵⁾ พบว่าการสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของนักวิชาการสาธารณสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.746$, $P\text{-value}<0.05$) สอดคล้องกับ วุฒิศักดิ์ คำภาชี และ วิทศน์ จันทรโพธิ์ศรี⁽¹⁴⁾ พบว่าการสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ระดับสูงทางบวกกับการปฏิบัติงานป้องกันโรคไข้เลือดออกของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานควบคุมโรคในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.763$, $p\text{-value}<0.001$) สอดคล้องกับ ธรรมบุญ บุญจันทร์ และวิทศน์ จันทรโพธิ์ศรี⁽¹⁵⁾ พบว่าด้านเวลามีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทิศทางบวกกับสมรรถนะหลักของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ในจังหวัดอุดรธานี

พบว่า การสนับสนุนจากองค์การด้านการบริหารจัดการ ($p\text{-value}<0.001$) และด้านเวลา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.005 พยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ได้ร้อยละ 55.8 ทั้งนี้ในระดับพื้นที่การบริหารจัดการในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ เป็นบทบาทของคณะกรรมการอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็งที่มีการกำหนดบุคลากร บทบาทหน้าที่ แนวทางการปฏิบัติในแต่ละอำเภอ โดยยึดตามนโยบายของทั้งกระทรวง เขตและระดับพื้นที่ ซึ่งจากการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานก็พบว่าแต่ละอำเภอผ่านการประเมินในแต่ละระดับต่างกัน จึงคาดการณ์ได้ว่าการบริหารจัดการและการใช้เวลาของแต่ละอำเภอมีความแตกต่างกันในเรื่องของการวางแผน การจัดการองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงานและการควบคุม ซึ่งมี

กรอบระยะเวลาเป็นตัวกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒิสักดิ์ คำภาชี และวิทัศน์ จันทรโพธิ์ศรี⁽¹⁴⁾ พบว่าปัจจัยด้านการบริหารสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติงานป้องกันโรคไข้เลือดออกของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานควบคุมโรคในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 57.60

สรุปผล

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอเป็นทีมงานทางสาธารณสุขที่มีภารกิจสำคัญในการตรวจจับภาวะฉุกเฉิน/การระบาดทางด้านสาธารณสุข การเฝ้าระวังโรคติดต่อ การสอบสวนโรค การดำเนินการควบคุมโรคฉุกเฉิน (ขั้นต้น) และแลกเปลี่ยนข้อมูลเฝ้าระวังโรค โดยมีการปฏิบัติงานตามกฎอนามัยระหว่างประเทศ 2548 และนโยบายอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็ง โดยในจังหวัดอุดรธานีได้มีการประเมินมาตรฐานทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอพบว่าร้อยละ 25 ยังไม่ผ่านตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน จากเหตุผลดังกล่าวเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือโรคและภัยสุขภาพที่จะเกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะส่วนบุคคลและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งพบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว ($r=0.188$, $p\text{-value}=0.028$) การสนับสนุนจากองค์การด้านการบริหารจัดการ ($r=0.725$, $p\text{-value}<0.001$) และด้านเวลา ($r=0.654$, $p\text{-value}<0.001$) มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว ทั้งยังสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วได้ถึง 55.8 ซึ่งถือว่าหากองค์การสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพแล้วนับว่างานมีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จมากกว่าร้อยละ 50

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หัวหน้าทีมและแกนหลักของทีมมีทักษะการสร้างทีมและเทคนิคในการบริหารจัดการทีมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในเรื่องของการวางแผนการจัดการ การสื่อสาร และการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือภัยสุขภาพ

2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรม/โครงการเฝ้าระวังสอบสวนโรคตามระยะเวลาโดยสอดคล้องกับรายงานเหตุการณ์หรือการระบาดของโรค

3) ส่งเสริมและสนับสนุนทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอให้มีการแลกเปลี่ยนและนำเสนอผลงานเพื่อความสามารถของทีม ผู้ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอมืออาชีพ (Professional SRRT)

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินมาตรฐานทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว

2) ควรมีการศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วในระดับพื้นที่และจังหวัด

3) ควรศึกษารูปแบบการประสานงานและการสื่อสารในงานเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว

4) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานเป็นทีมและการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วของผู้รับผิดชอบงาน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ชนพล ศรีธาตุชาติได้ให้คำปรึกษาแนะนำการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นกันเอง ให้คำแนะนำปลูกฝังในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเกิดแรงบันดาลใจอย่างมุ่งมั่นเพื่อให้การศึกษานี้เกิด

ความสำเร็จได้อย่างภาคภูมิใจ และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ บัวผัน แพทย์หญิงศศิธร ตั้งสวัสดิ์ อาจารย์สุทิน ชนะบุญ คุณกานุพงษ์ พุทธชา และคุณประเสริฐ ประสมรักษ์ ที่ให้คำชี้แนะให้งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักกระบวนวิทยา กรมควบคุมโรค. มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติงานทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT). กรุงเทพฯ: ชุมชนสมุทรศาสตร์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2555.
2. กระทรวงสาธารณสุข และองค์การอนามัยโลก. แผนพัฒนางานด้านกฎหมายระหว่างประเทศ พ.ศ.2548 (2005) ในช่วงปี พ.ศ.2551-2555. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2551.
3. สำนักจัดการความรู้และกองแผนงาน กรมควบคุมโรค. คู่มือประเมินอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็งแบบยั่งยืน. ขอนแก่น: คลังนาวิทยา; 2555.
4. สำนักข่าวแห่งชาติ. (2556). คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ขยายเวลาของแผนพัฒนางานด้านกฎหมายระหว่างประเทศ พ.ศ.2548 ออกไปจนถึงปี 2559. [อินเทอร์เน็ต]. 2556 [เข้าถึงเมื่อ 18 กันยายน 2556]. เข้าถึงได้จาก http://www.thainews.prd.go.th/centerweb/News/NewsDetail?NT01_NewsID=WNPOL5607300020022
5. Schermerhorn R, Hunt G, Osborn N. Organizational behavior. New York: John Wiley & Sons; 2002.
6. ทองหล่อ เดชไทย. หลักการบริหารสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์; 2545.
7. ประจักษ์ บัวผัน. หลักการบริหารสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น: โรงพิมพ์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2554.
8. รัชนิกร กุญแจทอง, ชนะพล ศรีธาดา. การสนับสนุนจากองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ จังหวัดขอนแก่น. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 ขอนแก่น 2555; 19(2):17-9.
9. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำเดือนมกราคม ปี 2556. [อินเทอร์เน็ต]. 2556 [เข้าถึงเมื่อ 18 กันยายน 2556]. เข้าถึงได้จาก http://www.udo.moph.go.th/work_staff/ddcr/index.php#
10. อรุณ จิรวัดน์กุล. ชีวิตที่ดีสำหรับงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. ขอนแก่น: คลังนาวิทยา; 2551.
11. สำเริง จันทรสวรรณ, สุวรรณ บัวทวน. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2547.
12. บุญทัน สมิน้อย, ประจักษ์ บัวผัน. ปัจจัยทางการบริหารและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของเจ้าหน้าที่ในสถานอนามัยพื้นที่อำเภอโชนใต้ จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิจัย มข. 2554; 16(6):706-15.
13. สมพรอุ่นคำ, ประจักษ์ บัวผัน. การสนับสนุนองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานระบาดวิทยาโรคติดต่อของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานอนามัย จังหวัดเลย. วารสารวิจัย มข. 2553; 10(3):61-74.
14. วุฒิกัดดี คำภาสี, วิทัศน์ จันทรโพธิ์ศรี. ปัจจัยสนับสนุนจากองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันควบคุมโรคใช้เลือดออกของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานควบคุมโรคในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 ขอนแก่น 2554; 18(3):22-33.

15. อนัญญา ขุนศรี, ประจักษ์ บัวผัน. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทของนักวิชาการสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดอุดรธานี. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ 2556; 6(1):52-9.
16. ธรรมบุญ บุญจันทร์, วิทัศน์ จันทรโพธิ์ศรี. ลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น. วารสารสาธารณสุขขอนแก่น 2556; 25(293):30-3.